

ותו רבי שמעון בן אלעזר אומר איזוהי עיסה כל שנטמע בה ספק חלל
והאמרת רישא חלל כשר -
And furthermore:
ספק חלל was says what is an עיסה; anything in which a רשב"א
intermingled; however the רישא stated that a חלל is כשר.

OVERVIEW

The גמרא has a difficulty with the statement of רשב"א. It contradicts the רישא. It is not clear whether it contradicts the רישא of the ברייתא [ת"ק] (the opinion of כל הספרים and the ר"ה); or whether it contradicts the רישא of רשב"א himself (שיטת רש"י ותוספות). First תוספות cites the גירסת כל הספרים and their interpretation; followed by גירסת רש"י and his interpretation.

הכי גרסינן בכל הספרים ובפירוש רבינו חננאל -

This is the reading in all the texts as well as in the commentary of the (מכירין ישראל וכו' שביניהן) –
ר"ה; as cited in the heading (omitting the words

ומפרש כל שנטמע בה ספק חלל הא ודאי חלל פסול -

And the ר"ה explains the גמרא's question as follows; רשב"א stated that an עיסה which is כשרה is any in which a ספק חלל is intermingled; we may infer from this that if a definite חלל was intermingled then the עיסה is פסולה; however this poses a difficulty –

והא אמרת רישא חלל כשר¹ והיינו ודאי חלל -

For you stated in the רישא in the statement of the תנא קמא that if a חלל is intermingled then the עיסה is כשרה; which means that even a ודאי חלל is כשרה.

ואין נראה דמאי פריך מתנא קמא דלמא תנא קמא פליג עליה -

And this interpretation is not plausible; for how can the גמרא challenge a statement of רשב"א from the ת"ק?! Perhaps the ת"ק argues with רשב"א.²

ותוספות concludes:

ופירוש הקונטרס וגירסתו עיקר -

¹ The ת"ק stated that for an עיסה to be כשרה it cannot have any of the enumerated פסולים. A חלל was not one of the enumerated פסולים. This indicates that even if a ודאי חלל was נטמע בעיסה the עיסה is כשרה.

² The ת"ק can maintain that even if a ודאי חלל was נטמע בעיסה the עיסה is כשרה; while רשב"א can maintain that it is כשרה only if it was נטמע with a ספק חלל but not with a ודאי חלל.

And the explanation of רש"י and his reading of the text are conclusive.³

SUMMARY

According to the ר"ח, there is a contradiction between רשב"א who maintains that (only) a ספק חלל is כשר בעיסה and the ת"ק who maintain that (even) a ודאי חלל is כשר בעיסה.

תוספות rejects this, because the ת"ק and רשב"א may indeed be arguing.

According to רש"י and תוספות the contradiction is that initially רשב"א maintains that a ספק חלל is כשר בעיסה; however from the expression 'ואין מכירין חללין' פסול בעיסה, it seems that even a ספק חלל is כשר בעיסה.

THINKING IT OVER

Why did not the ר"ח ask the same סתירה in רשב"א as רש"י does. Seemingly would indicate that even a שנטמע חלל ספק would be כשר בעיסה?⁴

³ According to רש"י the text reads as in our גמרא (inserting the words 'שביניהן וכו' ישראל וכו' מכירין ישראל וכו' שביניהן); however at the conclusion it reads 'והא אמרת רישא ספק חלל כשר'. The contradiction, as רש"י in ש"ה ר"ה ואין וד"ה explains it is that in the רישא of רשב"א's statement it says ספק חלל כשר; (only) by a ספק חלל is the כשרה (and not by a ודאי חלל). However from the statement of 'מכירין ישראל וכו' ואין מכירין חללים שביניהם', this indicates that even a ספק חלל is כשר בעיסה.

⁴ See מהר"ם שי"ף, סוכ"ד אות עג.